Zaken van oorlog

Oktober 2023, twee weken na de genocide in Gaza. Een van 's werelds grootste wapenbedrijven, General Dynamics, houdt zijn kwartaalgesprek met investeerders. De vooruitzichten voor het Amerikaanse bedrijf zien er goed uit.

Met andere woorden: meer conflicten betekenen meer winst. En er is nog nooit een beter moment geweest om oorlog te voeren. Wereldwijd nemen conflicten toe.

En de wapens die dit aanwakkeren zijn dodelijker en destructiever dan ooit. De afgelopen tien jaar heb ik gerapporteerd over hoe deze oorlogswapens levens en gemeenschappen verwoesten. Wapenbedrijven zeggen dat ze slechts reageren op de stijgende vraag naar hun producten.

Maar dat is niet het hele verhaal. In deze aflevering gaat het over de Amerikaanse wapenindustrie, de grootste van allemaal. Welke impact heeft die op onze wereld in Gaza en daarbuiten? Sinds 7 oktober hebben de Verenigde Staten allerlei soorten militaire hulp naar Israël gestuurd.

En bunkerbommen vormen een substantieel deel van de Amerikaanse militaire hulp. En we weten dat Israël deze heeft gebruikt om Gaza te decimeren. Een daarvan is de BLU-109, geproduceerd door General Dynamics.

Deze bommen zijn ontworpen om te exploderen nadat ze geharde doelen hebben doorboord, zoals ondergrondse faciliteiten of versterkte betonnen gebouwen. Israël heeft daarom bunkerbommen gebruikt om woonwijken te vernietigen door betonnen gebouwen van boven tot onder te raken. Met een gewicht van 900 kilo behoren de BLU-109 en zijn zusterwapen, de Mark 84, tot de grootste bommen op de markt.

Sinds het begin van de bombardementen heeft de VS er meer dan 15.000 naar Israël gestuurd. Hun explosieve kracht betekent dat ze mensen honderden meters van de inslag kunnen doden. In Gaza, een van de dichtstbevolkte gebieden ter wereld, heeft Israël herhaaldelijk bommen van 2000 pond gebruikt in gebieden waar het burgers naartoe dwong te verhuizen, zoals het tentenkamp in al-Mawassi in 2024 en op medische faciliteiten zoals het Europees Ziekenhuis in mei 2025.

Ed Brown is een Britse vaatchirurg. Als vrijwilliger in Gaza behandelde hij slachtoffers van beide aanslagen. De aanslagen op al-Mawassi en het Europees Ziekenhuis kenmerken zich door het grote aantal slachtoffers, maar ook door de ernst van de verwondingen.

Iedereen binnen de explosieradius van een dergelijke luchtaanval loopt het risico te overlijden door zowel de kracht van de explosie, die zeer ernstig inwendig letsel kan veroorzaken als uitwendig letsel. Burgers kunnen ver worden weggeslingerd, ledematen kunnen worden afgerukt en ernstig inwendig letsel kunnen oplopen, wat tot een onmiddellijke dood kan leiden. Bovendien wordt, naast de eerste explosie, alles wat zich in de buurt bevindt meegezogen door wat de explosiewind wordt genoemd.

Metselwerk, glas en vuil worden opgepikt en veroorzaken ernstig lichamelijk letsel. Omdat er zoveel ontheemden in Gaza leven in zulke kleine, krappe omstandigheden in geïmproviseerde tenten in wat een humanitaire zone zou moeten zijn, lijdt het geen twijfel dat een groot aantal mensen zal omkomen of gewond raken door een explosie als deze. Ondanks alle verwoesting die Amerikaanse wapens in Gaza hebben aangericht, zijn ze in de context van de Amerikaanse oorlogsindustrie slechts een druppel op een gloeiende plaat.

Meer dan 40% van alle wereldwijd verkochte wapens is afkomstig van Amerikaanse bedrijven. Die handel wordt gedomineerd door de zogenaamde Big Five van de VS, tevens de vijf grootste ter wereld. Sinds het begin van de conflicten in Gaza en Oekraïne zijn hun inkomsten enorm gestegen, maar de verkoop van wapens in het buitenland is slechts een deel van hun business.

Thuis genieten ze elk jaar van een vrijwel gegarandeerde meevaller, afkomstig van een Amerikaans militair budget ter waarde van ongeveer een biljoen dollar, meer dan de helft van de totale federale begroting van Washington. In de Amerikaanse politiek betekent geld invloed, en al decennia lang wordt er gewaarschuwd voor het potentieel van de oorlogsindustrie om de Amerikaanse democratie te corrumperen. In 1961 gebruikte de Republikeinse president Dwight Eisenhower zijn afscheidstoespraak om zijn medeburgers te waarschuwen voor dit nieuwe gevaar en bedacht hij een nieuwe term om het te beschrijven: het militair-industrieel complex.

We moeten ons hoeden voor de verwerving van ongerechtvaardigde invloed, gewild of ongewild, door het militair-industriële complex. Het potentieel voor de desastreuse opkomst van misplaatste macht bestaat en zal blijven bestaan. We mogen nooit toestaan dat de last van deze combinatie onze vrijheden of democratische processen in gevaar brengt.

Toen hij zijn toespraak hield, was het de eerste keer dat de VS na de oorlog besloten niet te demobiliseren. Na de Koreaanse Oorlog werden de troepen weliswaar enigszins teruggetrokken, maar de oorlogsindustrie en de wapenindustrie bleven draaien. De overheid subsidieerde specifiek de oprichting van een specifieke wapenindustrie die permanent zou zijn.

Eisenhowers zorg was dus dat de oorlogsmachinerie van het land daadwerkelijk bewust zou worden en zou beseffen dat haar bestaan en groei afhankelijk zijn van oorlog en de militaire uitgaven tijdens oorlogstijd, en dat ze het politieke systeem, het sociale systeem en de economie zouden bestrijden en manipuleren om die doelen te bereiken. Het belangrijkste verschil tussen het militaire apparaat van vandaag en dat van 1961 is dat het veel machtiger is. Vóór de jaren negentig bestond dit Amerikaanse militaire apparaat uit tientallen wapenleveranciers.

Nu zijn er vijf hoofdaannemers die elk jaar meer dan de helft van het budget van het ministerie van Defensie binnenhalen. Dat betekent dat ze enorm veel macht en invloed hebben op wetgevers, zowel via campagnebijdragen als via lobbyen. Maar Amerikaanse wapenbedrijven hebben wel een achilleshiel.

Ze vertrouwen erop dat het Congres de militaire uitgaven tijdens de oorlog constant op peil houdt. Daar gebruiken ze hun financiële slagkracht voor. Tijdens de laatste verkiezingscyclus ontving meer dan 98% van de Amerikaanse wetgevers campagnebijdragen van de wapenindustrie.

Dat komt bovenop de bijna 150 miljoen dollar die deze bedrijven aan lobbyen hebben uitgegeven. Hier op Capitol Hill is de invloed van de wapenindustrie nooit ver weg. Je hebt de lobbyisten, ongeveer twee voor elke gekozen functionaris.

Je hebt de campagnebijdragen van deze militaire bedrijven aan zowel Republikeinse als Democratische wetgevers. En dan heb je nog de persoonlijke investeringen. Het is hier allemaal genormaliseerd, maar het roept voor de hand liggende vragen op over wiens belangen deze politici dienen.

Congresleden worden effectief gestimuleerd om te stemmen voor verhogingen van het militaire budget in de vorm van campagnebijdragen van wapenfabrikanten. Daarom heb ik voor de afgelopen vier stemmingen over militaire budgetten het gemiddelde bedrag vergeleken dat Congresleden die 'ja' stemden op het militaire budget, dus 'ja, ik wil de militaire uitgaven verhogen', uitgaven die afkomstig zijn van de wapenindustrie, vergeleken met het gemiddelde bedrag aan campagnegelden van de wapenindustrie van de leden die 'nee' stemden. Elk jaar ontvangen de leden die 'ja' stemden op het militaire budget vier, vijf, zes keer meer geld van wapenfabrikanten vóór hun stemming dan degenen die 'nee' stemden.

Het is een verbluffende correlatie die je keer op keer ziet. Een ander potentieel obstakel voor de oorlogsindustrie zijn de congrescommissies die wetgeving ter waarde van miljarden dollars aan Amerikaanse wapenfabrikanten onderzoeken. In deze commissies zitten de politici die de meeste donaties van de industrie ontvangen.

Een goed voorbeeld is de Senaatscommissie voor Defensie, die toezicht houdt op de jaarlijkse begroting van het Ministerie van Defensie. Deze hoorzitting zal plaatsvinden. Dank u allen voor uw komst.

De leiding is in handen van de Republikeinse senator Roger Wicker. Roger Wicker is voorzitter van de Senaatscommissie voor Defensie. Hij is tevens de grootste ontvanger van donaties vanuit de industrie in zijn politieke campagne.

En hij is een van de grootste voorstanders van zogenaamde vrede door kracht, het soort mantra uit het Reagan-tijdperk voor de defensieopbouw. Hij heeft er ook voor gepleit dat het Amerikaanse Congres de militaire uitgaven in de komende tien jaar verhoogt tot 5% van het bbp. Dit zou letterlijk biljoenen dollars toevoegen aan het nationale veiligheidsbudget.

De Verenigde Staten worden geconfronteerd met de gevaarlijkste dreiging waarmee we sinds de Tweede Wereldoorlog te maken hebben gehad. Roger Wicker is dan ook een van de belangrijkste actoren die het budget voor nationale veiligheid steeds verder opdrijft. En hij is ook degene die er het meeste belang bij heeft dat dit gebeurt.

Roger Wicker reageerde niet op onze verzoeken voor een interview. Dus ging ik naar de commissie die hij voorzit om hem te vragen naar beschuldigingen van belangenverstrengeling. Meneer Wicker, hoe gaat het met u? Ik wilde u alleen vragen: waarom is het volgens u belangrijk om de militaire budgetten te verhogen? Ik weet het niet.

Ik heb daar een heel artikel over gepubliceerd. Ja, ik heb het gelezen. Maar mijn belangrijkste vraag was: gezien het feit dat u honderdduizenden dollars aan donaties van militaire bedrijven hebt ontvangen, ziet u dat niet als een belangenconflict, meneer, om in zo'n commissie te zitten?

meer geluk met de Democratische senator Tim Kaine.

Hij zit in dezelfde commissie als Roger Wicker en is de op één na grootste ontvanger van campagnedonaties van de wapenindustrie in de Amerikaanse Senaat. Denkt u dat er sprake is van belangenverstrengeling?
Ik heb geen geld ontvangen. De donaties zijn voor jullie campagne.

Campagnes zijn niet dat ik geld ontvang. Is er dan sprake van een belangenconflict? Nee. Maar is er überhaupt sprake van een belangenconflict? Omdat ik donaties ontvang.

Ik krijg waarschijnlijk donaties van 150.000 donateurs om me kandidaat te stellen voor de Senaat. Mag ik dan niet stemmen op iets dat hen aangaat? Stemmen voor wetsvoorstellen die je donateurs ten goede komen is één ding. Wat het vooral controversieel maakt, is Tim Kaine's rol in een commissie met de macht om de winsten van die donateurs te beïnvloeden.

Het andere belangrijke orgaan met die bevoegdheid is de Senaatscommissie voor Begrotingen, die toezicht houdt op alle uitgaven van de federale overheid. De voorzitter is de Republikeinse senator Susan Collins, die ook lid is van de subcommissie die verantwoordelijk is voor het leger. Ook zij is een belangrijke ontvanger van campagnebijdragen van de wapenindustrie, maar ze heeft ook nog een andere connectie.

Haar man bezit aandelen in vier wapenbedrijven, waaronder RTX, dat bunkerbommen produceert, en Boeing, dat de geleidingssystemen maakt. Dat doet vermoeden dat haar familie financieel profiteert van de verhogingen van de militaire uitgaven onder het bewind van senator Collins. Ze heeft deze aandelen al eerder openbaar gemaakt, dus haar reactie toen ik haar ernaar vroeg, was enigszins onverwacht.

Ik wilde je even vragen naar de aandelen van je huishouden in militaire bedrijven, en denk je dat dat een belangenconflict is gezien je positie als voorzitter van de Begrotingscommissie? Ik heb geen idee waar je het over hebt. De aandelen van je huishouden in RTX en Boeing? Ik weet niet waar je het over hebt. Er zijn mensen die zich zorgen maken over het feit dat je huishouden aandelen heeft in... Mijn huishouden? Ja.

Uw man heeft aandelen in RTX en Boeing. Weet u daar niets van? Ik weet het echt niet. Nee, ik weet niet wat mijn man in zijn portefeuille heeft.

Weet je niet wat de bezittingen van je man in jullie huishouden zijn? Dat is genoegzaam bekend.
We hebben een aparte... Het is goed gerapporteerd. Ik begrijp niet wat je zegt.

Een woordvoerder van Collins zegt dat de beleggingen van haar man worden beheerd door een adviseur. Ze zijn bovendien legaal. Naar schatting hebben 37 wetgevers of hun familieleden aandelen verhandeld in wapenbedrijven ter waarde van in totaal $ 113 miljoen.

Het is een van de vele prikkels voor het Congres om belastinggeld de kant op te sluizen. Maar voor bedrijven die jaarlijks miljarden dollars op het spel hebben staan, is het belangrijkste dat deze wetgevers de wetgeving daadwerkelijk uitvoeren. Stephen Semler besteedde zijn tijd aan het documenteren van de impact en invloed van het militair-industriële complex, maar hij was vroeger een insider als

directeur van een van de grootste lobbybedrijven in de sector.

Je was voorheen lobbyist. Wat hield die baan in? Lobbyisten zijn bijzonder bedreven in het redden van disfunctionele programma's, programma's die zelfs geen militair nut hebben en anders zouden moeten worden afgeblazen. Ik heb een voorbeeld voor je.

Dit is een rapport van de GAO (Government Accountability Offices), waarin het Congres wordt aanbevolen om geen extra geld te besteden aan dit kustgevechtsschip- of LCS-programma, omdat het zo disfunctioneel is. Ik weet niet hoe mijn bedrijf eraan is gekomen, maar wij hebben het gedaan en deze presentatie samengesteld. En dit was de standaardpresentatie die we aan de kantoren van de leden gaven.

Het grootste deel van de lobbycampagne was, althans mijn bijdrage, om in feite tegen Congresleden te zeggen: kijk, als je dit project stopzet, dan vernietig je banen. En vooral, als je dit project stopzet, vernietig je banen in je staat of district. Op welke manier was het disfunctioneel?
Er begonnen letterlijk scheuren in het programma te ontstaan.

Er ontstonden scheuren in de romp van het schip. Het computersysteem werkte niet goed.
De wapens functioneerden niet goed.

Alles wat je maar kunt bedenken wat er mis kon gaan met het schip, ging mis met dit kustgevechtsschip. Vandaag kondigde senator Tammy Baldwin van Wisconsin aan dat er drie nieuwe kustgevechtsschepen zullen komen, gefinancierd via de National Defense Authorization Act. Het LCS-programma biedt werk aan duizenden mensen in de Badger State.

De grote vijf helpen overheidscontracten binnen te halen dankzij hun nauwe band met hun belangrijkste klant, het Pentagon. Voormalige ministers van Defensie of topgeneraals zitten in de raden van bestuur van alle vijf bedrijven. Sommige voormalige wapenmanagers stappen terug naar het Ministerie van Defensie.

Het Pentagon heeft de laatste zeven financiële audits niet doorstaan. Het kan het merendeel van zijn activa niet verantwoorden. Gevallen van fraude, zoals wapenbedrijven die de overheid te veel in rekening brengen, komen veel voor.

We vroegen interviews aan bij alle vijf grote Amerikaanse wapenbedrijven. Niemand reageerde. Dus probeerden we het op het hoofdkantoor van twee van hen.

Hallo, hoe gaat het? Leg uw camera weg, meneer. RTX weigerde met ons te praten en verzocht ons te vertrekken. En bij General Dynamics kregen we een vergelijkbaar welkom.

Ja, helaas, dat mogen we niet. Dus daar kunnen we niets aan doen. Wat mogen we niet? Toegang krijgen tot hun terrein.

Het is privéterrein. Oh ja, prima. Maar is er iemand die met ons wil praten?
Ze zeiden gewoon: wat zeiden ze nou precies? Ze zijn nu druk bezig.

Ze hebben het druk. Oké. Ondanks de invloed die wapenbedrijven hebben op de Amerikaanse politiek en het spoor van verwoesting dat ze over de hele wereld hebben achtergelaten, is er weinig verantwoording afgelegd.

Ik ga zo een voormalig officier van justitie ontmoeten die daar verandering in probeert te brengen. Brad Wolf was zijn hele carrière overheidsadvocaat voor de staat Pennsylvania. De afgelopen jaren leidde hij het Merchants of Death War Crimes Tribunal.

Wat zijn de Merchants of Death? De Merchants of Death is dus een volkstribunaal. En volkstribunalen hebben een lange traditie: wanneer de rechtbanken weigeren op te treden en mensen, bedrijven of overheden ter verantwoording te roepen, moeten de burgers ingrijpen. Dit tribunaal was bedoeld om Amerikaanse wapenfabrikanten ter verantwoording te roepen voor het willens en wetens produceren van producten die wereldwijd in zeer grote aantallen onschuldige burgerslachtoffers veroorzaken.

We interviewden internationale advocaten. We interviewden militairen. We interviewden bekroonde journalisten.

We hebben slachtoffers geïnterviewd. We hebben artsen en mensenrechtenactivisten geïnterviewd en alle informatie samengevoegd in videodocumenten om deze aan de rechters te presenteren, maar ook om deze aan het publiek te presenteren, omdat we wilden dat dit ook een educatief hulpmiddel zou zijn. En wat was uw conclusie? Na acht maanden bewijsmateriaal aan onze rechters te hebben gepresenteerd, beraadslaagden de rechters en verklaarden ze de vier verdachten: Raytheon, Lockheed Martin, Boeing en dronefabrikant General Atomics.

Onze tien rechters hebben hen schuldig bevonden aan oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid en genocide, zoals gedefinieerd in het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof. De bedrijven, zeggen ze, wij maken alleen de wapens. Wij zijn niet verantwoordelijk voor wat er met de wapens gebeurt, wie ze laat vallen of wie ze gebruikt.

Hoe reageer je daarop? Nou, ze maken niet alleen wapens. Wat ze doen, is een verhaal creëren met hun geld, en dat verhaal verspreidt zich via lobbyen in de gangen van het Congres. Ze kunnen lobbyen bij individuen in het Pentagon.

Ze kunnen gepensioneerde officieren van het Pentagon in dienst nemen, hen voor grote sommen geld in hun raad van bestuur plaatsen, en ze vervolgens in televisieprogramma's zoals CNN, MSNBC of Fox laten verschijnen om het Amerikaanse publiek te vertellen dat het noodzakelijk is voor militaire actie, wat natuurlijk meer contracten betekent voor die wapenfabrikant. Iran zit hen op de hielen. We hebben een kans om deze lieden eens en voor altijd af te rekenen met hun kwaadaardige en agressieve gedrag en hun destabilisatie van het Midden-Oosten.

Dus creëren ze een verhaal om producten te verkopen waarvan ze weten dat ze onschuldige mensen doden. Er zijn mensen die zullen zeggen dat dit tribunaal uiteindelijk geen juridische jurisdictie heeft. We hebben keer op keer gehoord hoe machtig het militair-industriële complex is.

Is er een manier om het verantwoordelijk te houden binnen het wettelijk kader dat we hebben? Ja. Er is een

manier om dit te veranderen. De rechtbank en de rechters hebben in hun eindoordeel een aantal aanbevelingen gedaan.

Dus bijvoorbeeld, als je een verbod zou invoeren op wapenfabrikanten die lobbyen bij Congresleden die contracten voor deze wapenfabrikanten goedkeuren, zou dat een stap in de goede richting zijn. Als je de CEO's van deze bedrijven zou vervolgen en ter verantwoording zou roepen voor oorlogsmisdaden, zou dat ook een grote impact kunnen hebben. Decennia van royale uitgaven in Washington hebben geleid tot het grootste leger dat de wereld ooit heeft gekend, met een netwerk van zo'n 750 buitenlandse bases en troepen gestationeerd in meer dan 160 landen.

Conflicten zijn een vast onderdeel van het Amerikaanse buitenlandse beleid. Sinds 1945 hebben de VS minstens 28 landen gebombardeerd of binnengevallen, met miljoenen doden tot gevolg. Houd jezelf niet voor de gek.

Je hebt wel degelijk een militair-industrieel complex. Ze houden wel van oorlog. President Trump presenteert zichzelf als het tegengif voor deze status quo.

Een van de eerste ontmoetingen die ik wil hebben, is met president Xi van China en president Poetin van Rusland.
En ik wil zeggen: laten we ons militaire budget halveren. Even waren de vijf grote partijen gespannen door het gepraat van de president over bezuinigingen.

We zien de defensie-aandelen momenteel vrijwel allemaal dalen. Lockheed Martin, RTX en Northrop Grumman hebben vandaag allemaal verlies geleden onder beleggers. Maar Trumps daden spreken boekdelen.

Binnen slechts zes maanden na zijn aantreden bombardeerde Trumps regering drie landen: Jemen, Somalië en Iran. De Amerikaanse militaire capaciteiten werden gedemonstreerd met Operatie Midnight Hammer. Zo'n 75 raketten werden afgevuurd, waaronder 14 GVU-57 zware munitiedoorboringen, ook wel bekend als de Bunker Buster-bommen.

Onder het voorwendsel van wat het Pentagon de concurrentie tussen grootmachten noemt, heeft Trump een budget van het Pentagon voorgesteld dat hoger ligt dan wat de volgende tien militaire mogendheden samen aan hun strijdkrachten uitgeven. Het hoogste budget dat we ooit voor militaire doeleinden hebben gehad: 1 biljoen dollar. En we krijgen de beste raketten en de beste wapens.

En ik doe het met tegenzin, maar je moet het doen omdat we geloven in vrede door kracht. De vooruitzichten voor de Amerikaanse oorlogsindustrie zien er opnieuw goed uit, ongeacht de verdere kosten. De wapenindustrie is inmiddels bijna elk onderdeel van onze federale overheid binnengedrongen, tot het punt dat de civiele controle over het leger soms in het geding is.

Deze blik op de concurrentie tussen grootmachten is zo dubbelzinnig dat het strategische doel volkomen onduidelijk is, wat perfect is voor aannemers, want dat betekent dat er nooit genoeg zal zijn om een concurrentiestrijd tussen grootmachten te winnen. Geen enkel rijk heeft ooit zijn dominante positie in de wereld voor altijd kunnen behouden. Dat hebben we in de geschiedenis keer op keer gezien.

Toch denken de Verenigde Staten op de een of andere manier dat ze bijzonder of anders zijn en dat ze de werelddominantie voor altijd zullen kunnen behouden. En nu staan de Verenigde Staten op het punt om zichzelf uit te geven aan

vergetelheid in een poging deze wereldwijde dominantie te behouden. En dat zal ten koste gaan van de democratie, de levenskwaliteit van Amerikanen en waarschijnlijk ook van de wereldvrede.

In de volgende aflevering van Business of War kijk ik naar de nieuwe kernwapenwedloop en de bedrijven die hiervan profiteren door meer dan 450 raketten te bouwen en op lange termijn wereldwijde stabiliteit en vrede te ondersteunen. Ook kijk ik naar de gevaren die dit voor ons allemaal oplevert.

Bron: Aljazeera English
2025

(origineel in het Engels en omgezet in Nederlands)